

BEZBEDNI U ŠKOLI, KUĆI I SA SVOJIM PRIJATELJIMA

PRIRUČNIK O
BEZBEDNOSTI ZA DECU

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission in Kosovo

Ovaj priručnik je izrađen od strane Odeljenja Kosovske policije za policiju u zajednici i sprečavanje kriminala, i objavljen je uz finansijsku podršku OEBS-a.

Poštovana deco, roditelji/staratelji i nastavnici:

Priručnik o bezbednosti za svoj sveobuhvatan cilj ima zaštitu dece od nesigurne okoline kroz pružanje smernica i saveta.

Ovaj priručnik je namenjen deci, kao i njihovim roditeljima i nastavnicima i sadrži savete o tome kako se ponašati u različitim situacijama, kako bi deca bila bezbedna.

Kosovska policija je posvećena tome da kroz realizaciju projekata u zajednici pomogne deci i odraslima u poboljšanju bezbednosti u školama, kućama i na drugim mestima.

LIČNA BEZBEDNOST

KADA SE NALAZIŠ VAN KUĆE

[Saveti za decu]

- Reci svojim rođacima gde si krenuo/la, sa kime ideš i kada bi trebalo da se vratiš;
- Ukoliko ti priđe stranac i insistira da razgovara sa tobom, obavesti članove porodice i policiju o tome;
- U slučaju da te neko prati, otrči nazad kući ili na najbliže javno mesto i (glasno) zatraži pomoć;
- Obavesti roditelje, direktora, razrednog starešinu ili policiju ako ti neko preti;
- Uvek budi u društvu prijatelja (tokom putovanja), ne idi i ne igray se sam/sama;
- Nemoj se odazvati pozivu stranca da negde odete;
- Ne razgovaraj i ne putuj sa strancima;

BEZBEDNOST U KUĆI

[Saveti za decu]

- Ukoliko primiš telefonski poziv od stranca, nemoj mu reći da si kući sam/sama;
- Ne pozivaj strance u kuću;
- Ne otvaraj vrata strancima ako si sam/sama u kući;
- Vodi računa pri korišćenju kućnih aparata i pribora, koristi ih samo u prisustvu odraslih;
- Pobri se da uvek imaš brojeve telefona svojih članova porodice;
- Imaj pri ruci broj policije: **192** (za pozive sa mobilnog telefona) ili **92** (za pozive sa fiksnog telefona), ili elektronsku adresu: info@kosovopolice.com

**LIČNA
BEZBEDNOST**
BEZBEDNI U ŠKOLI, KUĆI I SA
SVOJIM PRIJATELJIMA

PRAVILNA REAKCIJA U SLUČAJU KRAĐE

[Saveti za decu, roditelje/staratelje hranitelje i nastavnike]

Imaj na umu značaj lične bezbednosti:

- Pokušaj da upamtiš što je moguće više detalja o izgledu lica koje je umešano u krađu (npr. starost, težinu, visinu, tetovaže, izgled ili bilo kakav ožiljak ili znak) kao i pravac u kom je osumnjičeni otišao; ne prati to lice i ne preduzimaj sam/sama akcije;
- Po mogućnosti, zapiši broj registarskih tablica vozila;
- Odmah pozovi policiju! **192** (za pozive mobilnim telefonom) ili **92** (za pozive fiksnim telefonom);
- Kada prijavljuješ slučaj policiji ostavi svoje ime i prezime, broj telefona, adresu kao i adresu mesta gde se krađa dogodila. Policija će se pobrinuti za tvoju bezbednost.

**PRIJAVLJIVANJE INCIDENATA
POBOLJŠAVA TVOJU BEZBEDNOST**

6

LIČNA BEZBEDNOST

BEZBEDNI U ŠKOLI, KUĆI I SA
SVOJIM PRIJATELJIMA

BEZBEDNOST TOKOM PRAZNIKA

[Saveti za decu]

IZLAZAK U ŠETNJU:

- Reci svojim roditeljima gde ideš, sa kime ideš i kada planiraš da se vratiš;
- Ne napuštaj svoju grupu;
- Izbegavaj susret sa strancima na nepoznatim i izolovanim mestima;
- Kreći se i igraj samo na onim mestima koja su ti od ranije poznata;
- Ne pali vatru;
- Ukoliko primetiš požar obavesti svoje roditelje ili nastavnika;
- Ne ostavljaj smeće za sobom, baci ga u kantu za smeće. Daj svoj doprinos čistoj i zdravoj sredini! Smeće takođe može privući životinje i na taj način ugroziti tvoju bezbednost.

DECA I KORIŠĆENJE INTERNETA

[Saveti za decu, roditelje/staratelje hranitelje, nastavnike]

Puno je nepoznanica što se tiče bezbednosti na internetu i korišćenja interneta. Od dece koja internet koriste radi obrazovanja i rasonode traži se da imaju na umu potencijalne zamke koje su bitne kada je u pitanju njihova bezbednost i blagostanje.

- Ne pružaj lične podatke preko interneta;
- Ne šalji svoje slike ili video snimke – ne prihvataj ih od drugih;
- Ne otvaraj poruke koje pristižu sa nepoznatih elektronskih adresa;
- Budi pažljiv/a u komunikaciji. Komuniciraj samo sa ljudima koje poznaješ;
- Obavesti roditelje i policiju o porukama.

BEZBEDNOST U ZAJEDNICI

RAZNOLIKOST, PRIHVATANJE

[Saveti za roditelje i nastavnike]

Svako dete mora imati pravo da raste i razvija se u bezbednoj i sigurnoj sredini. Deca se međusobno razlikuju po jeziku koji govore, po fizičkom izgledu, polu, rasi, sposobnostima i veštinama, veroispovesti, etničkoj pripadnosti. Ova raznolikost samo obogaćuje i upotpunjuje zajednicu u celini. Razgovarajte sa vašom decom o raznolikosti u društvu i ohrabrite ih da budu deo raznolikosti. Svi skupa možemo napraviti pozitivne promene u društvu.

[Saveti za decu]

Deca se razlikuju; ti se razlikuješ od svojih drugova;

- Pomozi drugu kome je potrebna tvoja pomoć jer on/ona govori drugačijim jezikom od tebe;
- Ako je drugu potrebna tvoja pomoć obrati se nastavniku ili direktoru škole i pomoz svom prijatelju;
- Ako vidiš da su druga deca fizički napala tvog druga odmah pozovi nastavnika ili direktora škole. Ukoliko si van škole ili van kuće pozovi policiju na **192** ili **92** (sa fiksnog telefona).

**BEZBEDNOST
U ZAJEDNICI**

9

BEZBEDNI U ŠKOLI, KUĆI I SA
SVOJIM PRIJATELJIMA

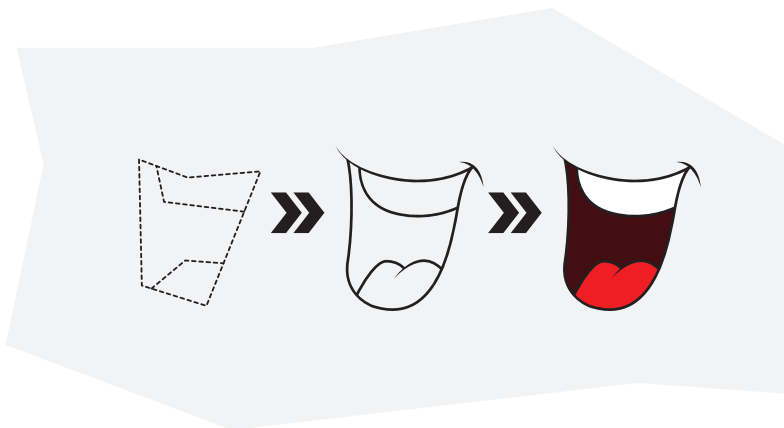
NEPRIKLADNI CRTEŽI/GRAFITI

[Saveti za decu, roditelje/staratelje hranitelje, nastavnike]

Neprikladni crteži/grafiti negativno utiču na vašu zajednicu na više načina, što obuhvata sledeće:

- Sadržaj grafita i crteža može biti uvredljiv za druge ljude;
- Oni mogu naškoditi ugledu vašeg grada;
- Ovi crteži podrazumevaju visoke i nepotrebne troškove čišćenja.

Ispisivanje i crtanje grafita koji imaju za cilj da prenesu edukativnu i/ili zabavnu poruku može biti dozvoljeno samo dozvolom nadležnih organa, a u slučaju pisanja na privatnoj imovini, saglasnost se mora dobiti od vlasnika.

VRŠNJAČKO NASILJE

[Save ti za decu, roditelje/staratelje hranitelje, nastavnike]

Ako ti se obrate školski drugovi i uvrede te, opsuju ili ti prete, ili ako ti prete druga deca koja ne idu sa tobom u školu već su to deca van škole, uvek:

- odmah obavesti svoje prijatelje koji su ti u blizini;
- obavesti roditelje.

Ukoliko se ovaj incident dogodi u školskim prostorijama i/ili u školskom dvorištu, obrati se i obavesti:

- direktora škole, nastavnika/profesora;
- zatraži pomoć od prijatelja.

Ne zaboravite:

Pozovite policiju na **192** (za pozive mobilnim telefonom) ili **92** (za pozive sa fiksnog telefona).

**PRIJAVLJIVANJE SLUČAJEVA
ZASTRAŠIVANJA I
UZNEMIRAVANJA POMAŽE
POLICIJI KOJA RADI U ZAJEDNICI
U BORBI PROTIV OVIH POJAVA!**

**BEZBEDNOST
U ZAJEDNICI**

BEZBEDNI U ŠKOLI, KUĆI I SA
SVOJIM PRIJATELJIMA

BEZBEDNOST U SAOBRAĆAJU

1. PEŠACI U SAOBRAĆAJU

Opšte pravilo glasi da pešak mora da se kreće i stoji samo u oblastima predviđenim za pešake.

Pešaci se moraju kretati pločnicima koji su za njih predviđeni, a to može biti trotoar. Ukoliko nema pločnika ili trotoara, pešaci moraju hodati levom stranom puta kako bi mogli da vide vozila koja im idu u susret. Ukoliko su u grupi, pešaci moraju da hodaju jedan iza drugog.

- Deca u pratnji roditelja uvek moraju hodati bezbednom stranom puta izbegavajući ivice puta u blizini drumskog saobraćaja.
- Na mestima gde saobraćaj regulišu semafori, pešaci moraju da se pridržavaju tih pravila. Prelaženje ulice dozvoljeno je samo kada se upali zeleno svetlo za pešake. Kada prelazite ulicu sa jedne strane na drugu, opšte pravilo glasi da pešaci moraju da provere/osmotre obe strane puta, prvo sa leve a onda sa desne strane.
- Kada pešaci prelaze prugu, što treba učiniti vrlo pažljivo, nije dozvoljeno preći preko pruge ako je upaljeno crveno svetlo ili je spuštena rampa.

2. SEMAFORI

Semafori služe za regulisanje saobraćaja na raskrsnicama i na drugim mestima. Semafori regulišu kretanje vozila i pešaka. Kretanje pešaka reguliše se crvenim i zelenim svetlima.

- **CRVENO SVETLO** | zabranjeno je preći ulicu
- **ZELENO SVETLO** | dozvoljeno je preći ulicu

Ipak, nemoj preći ulicu čak i kada je upaljeno zeleno svetlo, a da ne proverite da li ima automobila.

3. VI I VAŠ BICIKL:

[[Saveti za decu](#)]

Biciklisti moraju da voze što je moguće bliže desnoj strani puta, a ukoliko postoji određena biciklistička staza, biciklisti mogu da voze samo tom trakom.

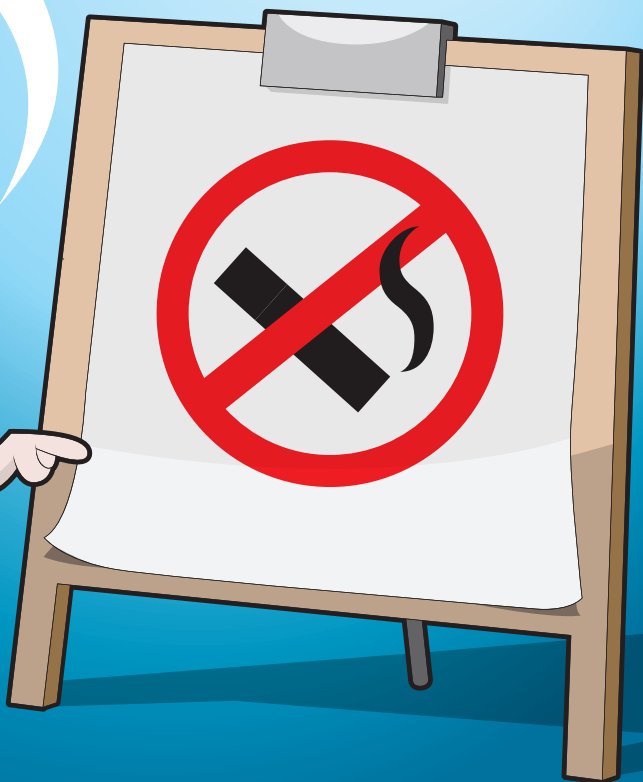
ZAŠTITA OD POVREDA

- Budi oprezni biciklista;
- Nosí kacigu;
- U večernjim satima bicikl mora imati upaljeno belo svetlo napred i crveno svetlo pozadi;
- U večernjim satima nosi šljašteću odeću kako bi te ostali vozači videli (fluorescentni prsluk)
- Budi pažljiviji na raskrsnicama;
- Trudi se da voziš na udaljenosti oko 1 metar od ivice puta, gledaj napred i izbegavaj opasnosti kao što su rupe, kanalizacione šahte ili gomile otpada;
- Pre nego skreneš udesno ili ulevo, ili kada menjaš traku, daj znak tako što ćeš podići ruku kako bi pokazao pravac u kojem se krećeš.

Obrati pažnju na semafore koji regulišu saobraćaj. Semafori koji regulišu saobraćaj za bicikle i vozila imaju tri boje: crvenu, žutu (narandžastu) i zelenu.

- **CRVENO SVETLO** | nije dozvoljeno kretanje;
- **ZELENO SVETLO** | kretanje dozvoljeno;
- **ŽUTO (NARANDŽASTO) SVETLO** | obrati pažnju, ne kreći dok se ne upali zeleno svetlo. Ne kreći ako je upaljeno crveno svetlo i sačekaj da se upali zeleno svetlo. Uvek budi oprezan! Proveri da li ti se vozila približavaju čak i kada je upaljeno zeleno svetlo.

BEZBEDNOST I ZDRAVLJE

1. PUŠENJE

Pušenje dovodi do mnogih hroničnih bolesti; može izazvati invalidnost i može dovesti do prevremene smrti.

Pušenje može dovesti do odbacivanja i otuđivanja od prijatelja.

POSLEDICE PUŠENJA:

- Smanjen imunitet;
- Nedostatak motivacije za učenje i zabavu;
- Negativne posledice po fizički i psihološki razvoj;
- Teška oboljenja.

**PUŠENJE JE ŠTETNO PO TVOJE
ZDRAVLJE! KLONI SE CIGARETA I
PUŠAČA.**

2. NARKOTICI

Sa upotrebom narkotika često se počinje iz radoznalosti, iz želje da se bude primećen u društvu ili iz želje da se pobegne od realnosti, bez razmišljanja o posledicama.

DROGA UBIJA, BEZ PARDONA!

Nemoj postati žrtva radoznalosti ili prijateljstva sa neodgovornim ljudima, žrtva dilera ili korisnika narkotika. Ne zaboravi, upotreba narkotika stvara zavisnost, a to na mnogo načina utiče na tebe, tvoju porodicu i prijatelje.

POSLEDICE UPOTREBE NARKOTIKA:

- Nedostatak koncentracije i sposobnosti za razmišljanje i učenje;
- Anoreksija;
- Ubrzano disanje;
- Gubitak kontrole, konfuzija u govoru;
- Nastanak zaraznih bolesti, kao što je hepatitis;
- Gubitak težine, umor i depresija;
- Gubitak prirodne lepote i pojava kožnih bolesti;
- SMRT!

**Reci 'DA' (srećnom) životu,
Reci 'NE' drogama...**

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission in Kosovo

Ovaj priručnik je izrađen od strane Odeljenja Kosovske policije za policiju u zajednici i sprečavanje kriminala, i objavljen je uz finansijsku podršku OEBS-a.

DRAGA DECO:

**Ovaj priručnik čini skup poruka koje će
doprineti vašoj dobrobiti.**

STOGA NEMOJTE ZABORAVITI:

**Pridržavajte se poruka iz ovog priručnika
da biste imali srećnije detinjstvo!**

